

דיאלוגים מוסיקליים ככלי לחינוך מוסיקלי תקשורתי בגיל הרך

א. קרן

המסלול לגיל הרך, המכללה האקדמית בית ברל, כפר סבא, ישראל

שנות החיים הראשונות מתאפיינות ביכולת המופלאה לרכוש שפות אם ולפתח תקשורת באמצעותן. בעזרת מנגנון מוחי (L.A.D על פי Chomsky) מחלץ התינוק את השלד הדקדוקי של השפות שהוא שומע, וגם (על פי Cross) את השלד של שפת האם המוסיקלית של התרבות בה הוא גדל. במקביל לתהליך הנ"ל מתקיימת גם היכולת לחיקוי צלילים והתאמה הדדית עם המבוגרים הסובבים (Communicative Musicality על פי Trevarthen). בעוד שצלילי הדיבור זוכים לאינטראקציה עם הסביבה, מוגשת המוסיקה לרוב ביחידות שלמות וסגורות (שירים, יצירות) אשר אינן פתוחות לאינטראקציה יצירתית עם הילד. החל משלב מאד מוקדם משודרת ציפיה ללמידה וביצוע של השירים וכל "הצלחה" בתחום זוכה להתלהבות.

מתצפיות שנערכו (על פי S. Young) עולה כי בעוד שבמפגשים הרשמיים משתפים הילדים פעולה עם השירים המוגשים להם, הרי שבהישארם לשחק לבד נפתח כר נרחב של יצירה מוסיקלית עצמית, המצביעה על יכולת חיבור וצירוף צירופים מוסיקליים הנשענים על עקרונות מן השירים הידועים, אך הופכים בסיס למשחק בוריאציות שונות. גם E. Gordon בתיאוריית החשיבה המוסיקלית שלו, משתמש בתבניות מוסיקליות קצרות, אשר אמורות להוות בעתיד אבני בניין ליצירת מוסיקה. בהישען על המידע הנ"ל ובהשראתה של פרופ' ורוניקה כהן (אצלה למדתי לראשונה שניתן לנהל דיאלוג מוסיקלי אינסטרומנטלי עם ילדים), התחלתי בשנים האחרונות לבסס שיעורים על מוסיקה המוגשת לילדים מתוך כוונה תקשורתית.

בשיעורי מוסיקה שבועיים בני 40 דקות, עם ילדים בגיל שנה וחצי עד שש במסגרות החינוכיות הרגילות של יישובים בעמק יזרעאל, ניתנת לילדים הזדמנות לאלתר מנגינות בקול או בכלי (כלי הקשה, מטלופון) ולשוחח שיחות מוסיקליות איתי, עם חבריהם לכן ועם הצוות. אין זה בא במקום האזנה ליצירות, תנועה או ביצוע שירים, אלא בהשראתם. לאחר שירת השיר ממשיכים לאלתור מנגינות בסבב (אם זו רוח, או טיפות, או חיה מסוימת ששרה וכדומה). עשייה זו מהווה יסוד לפתיחת פינות נגינה בהן ניגשים הילדים לנגן או לשוחח עם חברים באופן עצמאי. העידוד לייצר מוסיקה מביא לשכלול המיומנות ובעקיפין גם לשיפור במיומנויות הביצוע מוסיקלי.